השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סב.

השוכר. עובד כוכבים ששכר את ישראל לעשות עמו מלאכה ביין נסך להריקו מכלי אל כלי או להעביר חבית ממקום למקום. וכיון נסך ממש קתמר שנתנסך לעבודת כוכבים ופתח יין מיבעיא לן בגמרא (ג): **שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת.** כל שכרו מותר לתף על גב דאגמרא דיהיב לה משום מלאכה אחרת היא. וכגמרא (ג) מפרש לה שפיר: **גמ' מקודשת.** אלמא איסורי הנאה דמיהן מותרין וכל שכן שכר פעולתו: **אלא הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים.** דכיון דנתנסך לעבודת כוכבים הרי היא כעבודת כוכבים דדמיה אסורין כדאמרן (לעיל נד:) כל שאתה מהיה הימנו הרי הוא כמוהו וכי היכי דדמיו אסורין שכר פעולתו נמי אסור: **לקוט לי כו.** לשון מכר הוא דמשמע לקוט לי שוויו ירק: **שכרו אסור.** לשהותו אחר זמן הביעור אלא מתבער בשביעית: **לקוט לי ירק.** לשון שכירות הוא ולא לשון מכר ואין לו דמיס שיתפסו בקדושת שביעית: **לד היתר.** מתנת חנם: **דדפנן.** גבי מעשר שני: לחלק

השוכר [א]את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אע"פ שאמר לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר [ב]השוכר את החמור להביא עליה יין נסך שכרה אסור [ג]שכרה לישב עליה אע"פ שהניח עובד כוכבים [ד]לגינו עליה שכרה מותר: **גמ'** מ"ט שכרו אסור אילימא הואיל ויין נסך אסור בהנאה שכרו נמי אסור [ה]הרי ערלה [ו]וכלאי הכרם דאסורין בהנאה ותנן [ז]מכרן וקידש בדמיהן מקודשת אלא הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים והרי שביעית דתופס' את דמיה ותנן [ח]האומר לפועל הילך דינר זה לקוט לי בו ירק היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר א"ר אבהו א"ר יוחנן [ט]קנס הוא שקנסו חכמים בחמרין

ובין נסך יין נסך הא דאמרן חמרין מאי היא דתניא [י]החמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית שכרן שביעית מאי שכרן שביעית אילימא דיהבינן להו שכר מפירות שביעית נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה [יא]לאכלה [יב]ולא לסחורה ואלא [יג]דקדוש שכרן בקדושת שביעית ומי קדוש [יד]והתניא האומר לפועל הילך דינר זה ולקוט לי ירק (טו) היום שכרו מותר לקוט לי ירק בו [טז] היום שכרו אסור אמר אביי לעולם יהבינן ליה שכר מפירות שביעית ודקא קשיא לך לאכלה ולא לסחורה דיהביה ניהליה בצד היתר כדתנן [יז]לא יאמר אדם לחבירו

העלה

ולאי משום גזרה לא שייך למיגזר כדפרי' דאי מטעם מיחלף הוא לא היה לנו לחלק בין פועל לפועל דשביעית וכן בשביעית גופיה לא היה לחלק בין חמרים לפועל אלא מטעם קנס הוא וחכמים שקנסו ראו לקנוס בחמרים יותר משום דנפיש אגרייהו וכן פועל דיין נסך משום חומרא דיין נסך כדמסיק רבא בסמוך ודוקא בשביס אלו החמירו יין נסך ובשביעית לפי שתופסין דמיהן ראוי לקנוס בשכר דהוי קלא כעין דמיס אבל בשאר איסורי הנאה שאין תופסין דמיהם [מ]מתפבר אלא קנסו: **והתנן** מברן וקדש בדמיהן מקודשת. תימה לפי מה שפירש בקונטרס לעיל בפרק ר' ישמעאל (דף נד:) דדוקא לקדש אשה המיהו אבל לאיתהנויי מיניהו אסור מדרבנן (מ) אבל לגיעים אחרינא שרו אותן מעות וה"נ גבי שביעית המעות אינם אסורין לאחרים (מא) כדאמר לעיל פרק רבי ישמעאל (שם) מאי קא פריך הא דקאמר אסור במתני' היינו דוקא לפועל שאסורין הן כמו למוכר דוקא וי"ל דאסור דמתני' משמע לכ"ע מיהו תימה מאי קפריך שאני התם דהיינו בדיעבד כדמוכח בנדרים פרק השותפין (דף מז:) אבל לכתחלה אסור ומתני' לכתחלה איירי יש לומר דאסור דמתני' משמע ליה אפילו בדיעבד [וע"ע תוס' חולין ד: ד"ה מותר מיד]: **ברמיהן** מקודשת. משמע הא בגוף הערלה אסור לקדש וטעמא משום דלית ביה שום פרוטה וקשה בגופה נמי איכא שום פרוטה בשלא כדרך הנאתן (מ) או באפרן כדתנן (תמורה דף לב.) כל הנשרפין אפרן מותר וי"ל כיון שכל זמן שהוא בעין אסור למכרו מן התורה כמו כן אסור לקדש בו אשה דהוי (מ) כמו מכירה חשובה ויש בו הנאה בשמקדש את האשה דגמרינן (קידושין דף כ.) קיתה קיתה משדה עפרון וזה לא דמי לקיחה דשדה עפרון שראוי לקנות בו חפץ או לשאר הנאות: **לקוט לי** ירק היום שכרו מותר. פירוש דהוי כמו שכרו לנקוט מליאות שאין אלו דמי פירות שביעית וא"ת הניחא למ"ד (ב"מ דף ח.) המגביה מליאה לחבירו קנה חבירו אלא למ"ד דלא קנה חבירו א"כ זה המלקט קנאם בשעה שבידו הבית בדיעבד זה נמצא מוכר לו פירות שביעית י"ל דלא חשיב מוכר דיד פועל כיד בעה"ב דמי ועי"ל דשאני התם דאמר לא קנה חבירו עד שתבא מליאה לידו ואם יבלה המגביה יכול לזכות בה קודם שתבא לידי חבירו אבל הכא שאין המלקט מתכוין לזכות כלל לא בתחלה ולא בסוף וכשנותן לבעל הבית אז זכה בעל הבית וכי האי גוונא פי' ר"ת שילהי משילין (כילה דף לט: בד"ה הכא) גבי מילגן ונותן לחבירו דאמר רב נחמן כרגלי מי שנתמלגה לו ואע"ג דאית ליה לרב נחמן דלא קנה חבירו כיון שלא נתכוין לזכות הוא וכשנתנה לחבירו זכה חבירו: **נמצא** זה פורע חובו **בפירות שביעית.** אומר רבינו יצחק דהסחורה שהיא אסורה בפירות שביעית היינו לקנות ברבה ביחד להולך ממקום הזול למקום היוקר וכמו שהיו עושין אוספי שביעית שפסולין לעדות בפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) מטעם סחורה וכן פורע חובו מפירות שביעית שזה משתכר בפירות שביעית ונלאו לאכלה קריעא ביה אבל אם הוא לוקט למכור על יד לקנות בו דבר אכילה אין דבר זו סחורה וכן שינו פרק לוקב הגזול (סוכה דף לט. ופס ד"ה ואיתא) מבליע דמי אתרוג בלולב ובלא הבלעה נמי היה מותר אילמלא טעמא דאין מוכרין דמי פירות שביעית לעם הארץ אלמא מותר למכור ועוד תנן במסכת שביעית (פ"ז מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל לוקט ובנו מוכר על ידו משמע דאפילו לכתחלה וא"ת מיקשי ריש לקיש דאמר (מ) לוקח למכור בשוק משמע הא לוקט מותר ואפילו בשוק והדר תני לוקט ובנו מוכר על ידו הא למכור בשוק אסור ונראה דיש במשנה בריש טעות סופר וגרס בשניהם לוקט מיהו יש לישב הגירסא ואשמעינן דדין לוקח ולוקט שוין דבשניהם אסור למכור בשוק וריש תנא לוקח והי"ה לוקט וסיפא לוקט והי"ה לוקח ויש ליתן טעם למה אסור יותר בשוק שבשמעמיד חנות בשוק דומה יותר שמשתכר בפירות שביעית ואע"פ שאמרנו שאסור לפרוע חובו מפירות שביעית משום דלאו לאכלה הוא מ"מ לקדש אשה מותר אע"ג דלאו לאכלה הוא כדאמרינן פרק האיש מקדש (קידושין דף נב.) מעשה באחד שקידש חמש נשים בכלכלה של שביעית ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות הא אחרות מקודשות וטעמא *דמשום פריה ורביה אקילו ביה רבנן ומיהו יש לדמות דהתם דיעבד אבל לכתחלה אסור: **דיהוב** ניהליה בצד היתר.** וא"ת כיון דיהיב ליה בלא היתר מאי איריא דפועלים עושין בפירות שביעית הללו אפילו היו עושין מלאכה אחרת יהיו מותרין לפרעו מפירות שביעית וי"ל דוקא כשעושין המלאכה בפירות שביעית ואעלם לאכלם דוקא דדומה אינו גרלה כנותן שכר מה שפורעו מפירות שביעית ומשום הכי נקט עושה מלאכה בפירות שביעית והעלם לאכלם דוקא דדומה שהם של שניהם יחד לאכלה אבל עושה במלאכה אחרת יכול להיות שהוא אסור דדומה שפיר שכר מלאכה:

העלה

מותרין לאחרים אלא דלו אסורין להחזיק בהן והוא דחייב לבלותן מן הבית ולהפקירן והוא דעת התוס' וכ"כ הרמב"ן בבדר בהר וכן פסק בסמג בעשה קמ"ז ומ"ש התוס' כדאמר לעיל פרק רבי ישמעאל הייגו לפי פירושם בהא דלעתיד לבא (והשאר מבר): (ו) ד"ה בדמיהן יכו' שוב פרוטה בשלא כדרך הנאתן. כ"כ לשון תוספות בקידושין דף כ"ו ע"ב דמייתי לעיל ס"פ אלא כדרך הנאתן ח"כ ר"ל דאיכא ס"פ אף שלא כדרך הנאתן מ"מ כיון שהאשה בטוחה שיש לה ליהנות דרך הנאתן ואינו כן לא סמכה דעתה והוי מקח טעות: (ז) באא"ר אסור לקדש בו אשה דהוי חשובה כמו מכירה דיש בו: (ח) ד"ה נמצא וכו' רישא אקרא לדוקא וכו' ואפי' למבור בשוק והבר:

מסורת הש"ס

א) [פר' כדים גדולים ערוך וכן בשבת קלט: בפרש"י], ב) קידושין כו: לעיל נד: [נדרים מז:], ג) שביעית פ"ח מ"ד [ע"ש בהכמות מהיפסים], ד) [בכורות יב:], ה) [ל"ל והתנן והריטב מעבה דשביעית פ"ח מ"ד כפי הגיסתא מעבה דהתם], ו) [בפדר המעבה לי בו ירק], ז) מעבר שני פ"ג מעבה ה), ח) לא נמצא כן בפרי ושיין רש"ת.

גליון הש"ם

תוס' ד"ה השוכר וכו' וקאמר שכרו מותר דמשמע לעבר. לא הבנתי דמה צריך למשמעות הא ס"ל לפרש בענין אחר דהא בריש דקתני שכרו אסור אהו אליפי שביעית הייט לאסור ליהנות ממנו שלא בקדושת שביעית ח"כ בפיפא דתני שכרו מותר ע"כ דלגמרי מותר: **בא"ר** (בבואו) מסתבר דלא קבבו. תמיה לי מה נסתפקו כזה הא פשיטא לאין לגמוד אלא לאיסורין מין נסך דהרי קתני מכרן וקידש בדמיהן מקודשת הרי דהתלוקין מותר לאחרים מכ"ש שכרו ול"ע: ד"ה נמצא וכו' דמשום ערה ורבה אקילו. לתמיה איתא בירושלמי פפ"ח מעשיות אר"י אמת לומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית ול"ע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתניא האומר לפועל הילך דינר זה ולקוט לי ירק בו היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר אמר אביי כל"ל: (ב) רש"י ד"ה השוכר וכו' בגמרא. נ"ב בדף זה ע"ב: (ג) ד"ה שכרו וכו' ובגמרא מפרש. נ"ב דף סה סוף ע"א: (ד) תוס' ד"ה מ"ט שכרו וכו' דמשמע לגמרי ולא בענין דנהנה בקדושת שביעית וכו' בשביעית נופיה לא היה לנו לחלק: (ה) ד"ה והתנן וכו' אסור מדרבנן אלמא לגיעים אחרינא שרו אותן מעות וה"נ גבי שביעית המעות וכו' פרק רבי ישמעאל א"כ מאי קא פריך לישני הא דקאמר. נ"ב פי' הלי שכרו לאסור בשביעית אינו אלא לומר דאסור לו להחזיק בשכרו בשביעית אבל הביעור אלא צריך לאכלו קודם זמן הביעור דהייגו קודם שיבלה נחיה מן השדה אותו המין שהגיע לו השכר ממנו וכשיגיע זמן הביעור חייב לבערו מן הבית וזהו שיישיבו מביאו להפקירו לכל הדבר הפקר מותר לאכול אבל בשאר פירות שביעית שאמרו חכמים בכל מקום וה"ה ביתמו תוס' דגבי שביעית המעות אינם אסורים לאחרים כלומר אין לו איסור שביעית לאחר שהגיע זמן הביעור לאסרו לגמרי אף לאחרים ולהטעיה שרפה לו פירות חולה לרות כדעת הרמב"ם בפ"ז מהל' שמיטה דבבר הייגו הראב"ד אלא

עין משפט נר מצוה

א) א ב מרי' פי"ג מהל' מאכלות אסורות הלכ' טו: טח סמג לאין קמה טוש"ע יו"ד סי' קלב סעיף ה:
ב) ג מרי' שם הלכ' יח טוש"ע שם סעיף ג:
ג) ד מרי' שם פ"י הלכ' ט סמג לאין קמה טוש"ע יו"ד סי' רלד סעיף ה:
ד) ה מרי' שם הלכ' ו סמג לאין קמה טוש"ע יו"ד סי' רלו סעיף ג:
ה) ו מרי' פ"ו מהלכות שמיטה הלכ' יב:
ו) ז מרי' פ"ג מהלכות מאכלי אסורות הלי טו:
ז) ח מרי' פ"ו מהלכ' שמיטה הלכה יג:
ח) ט מרי' שם הלכה ז (ופ"ה מהלכות כלאים הלי טו):
ט) י מרי' פ"ו מהלכות שמיטה הלכ' יג:
י) כ מרי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה כב:

תורה אור השלם

1. וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וְלַעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתְךָ וְלִשְׂכִירְךָ וְלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ:

ויקרא כה ו

מוסף רש"י

מברן וקדיש בדמיהן מקודשת. לאין הדמים נתפסין לאיסור (קדושין נ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com